Ridderkerk
Barendrecht
Albrandswaard

PASSEND ONDERWIJS VOOR IEDER KIND

Basisondersteuning RiBA

In de context van basiskwaliteit, werkwijze en extra ondersteuning

In het ondersteuningsplan (osp) van RiBA is opgenomen wat binnen RiBA onder de basisondersteuning wordt verstaan. Deze omschrijving is uitgebreid met kaders zoals genoemd in de landelijke norm basisondersteuning (2024). In dit document worden vooral de aanvullingen vanuit de nieuwe norm kort toegelicht, in de checklist SOP staan alle kaders volledig uitgewerkt.

Deze beschrijving helpt ouders, onderwijspersoneel en ketenpartners om te weten wat ze ten minste kunnen verwachten van elke school in het samenwerkingsverband betreffende basiskwaliteit, werkwijze, interventies en aanbod. Het gaat om de mogelijkheden van de school om leerlingen te ondersteunen. Hoe iedere school de basisondersteuning inricht is ter invulling aan de school, het schoolbestuur.

1. Basiskwaliteit

Het fundament voor passend onderwijs is het bieden van basiskwaliteit in een veilige schoolomgeving, zoals vastgelegd in het onderzoekskader van de onderwijsinspectie. Scholen en schoolbesturen investeren in het competentieniveau van leerkrachten en zorgen voor ‘de basis op orde’. Elke school (en schoolbestuur) scoort minimaal een voldoende (basisarrangement) op de kwaliteitsgebieden en standaarden uit het onderzoekskader van de inspectie.

2. Werkwijze

De scholen, schoolbesturen en medewerkers binnen RiBA hanteren een drietal basisprincipes die onze werkwijze vorm geven en basisondersteuning mogelijk maken. We spreken elkaar erop aan als deze werkwijze niet wordt toegepast.

Deze principes zijn:

a. Handelingsgericht- en opbrengstgericht werken
b. Samenwerking
c. Beleid dat basisondersteuning mogelijk maakt

Ad a. De 7 principes van handelingsgericht- en opbrengstgericht werken staan centraal:

1. De werkwijze is doelgericht;
2. Het gaat om de wisselwerking en afstemming;
3. Onderwijsbehoeften van kinderen staan centraal;
4. Leerkrachten maken het verschil, ouders doen er evenzeer toe;
5. Positieve aspecten van leerlingen, leerkrachten en ouders zijn van groot belang;
6. Schoolteams, leerlingen, ouders en ondersteuners werken constructief samen;
7. De werkwijze is systematisch en transparant.

Ad b. Samenwerking

In de interne en externe ondersteuningsstructuur wordt samengewerkt met leerling, ouders, specialisten in en buiten de scholen. Hiervoor wordt de overlegstructuur van consulten, arrangementen, sots en hia’s gebruikt. Tevens wordt er samengewerkt met scholen in de directe omgeving, wijk en/of gemeente.

Voor leerlingen die extra ondersteuning (gaan) ontvangen wordt actief het hoorrecht toegepast, passend bij de ontwikkelingsfase. Alle bij het onderwijs betrokken professionals werken samen met de leerling en betrekken hem of haar waar mogelijk bij de analyse, formuleren samen doelen en benutten de ideeën en oplossingen van leerlingen

Ad c. Beleid
In de landelijke norm basisondersteuning zijn enkele kaders omschreven die inhoudelijk leidend zijn voor het beleid van scholen en schoolbesturen. Deze kaders maken basisondersteuning mogelijk en zijn hieronder samengevat.

- Een actueel schoolondersteuningsprofiel is integraal opgenomen in de schoolgids, met een overzicht van de expertise die (intern en extern) beschikbaar is en een omschrijving van hoe men komt van signalering tot (extra) ondersteuning; wie doet wat en hoe sluit dit aan bij de schoolpopulatie? Aansluitend is een ontwikkelplan geformuleerd richting meer inclusief onderwijs.
- De school volgt, analyseert en evalueert systematisch de ontwikkeling van leerlingen, klassen en de school. Ouders worden hierover geïnformeerd. De informatie wordt gebruikt om het onderwijs- en ondersteuningsaanbod in te vullen, te evalueren en aan te passen.
- School en schoolbestuur borgen actuele kennis, professionalisering en faciliteren medewerkers om kennis en vaardigheden te ontwikkelen, in de praktijk toe te passen en uit te wisselen.
- School en schoolbestuur hebben voldoende capaciteit om leerkrachten te ondersteunen met inhoudelijke expertise bij meer complexe inhoudelijke vragen binnen de basisondersteuning.
- De school vraagt bij aanmelding altijd naar de ontwikkeling en ondersteuningsbehoeften van de leerling op de voorschoolse voorziening of de vorige school. De school handelt bij een aanmelding conform de zorgplicht. Wanneer een leerling wordt ingeschreven, vindt een overdracht plaats tussen voorschool en basisschool, of tussen twee scholen, met in achtneming van de Avg. Bij doorstroom naar een andere school worden geldende afspraken en richtlijnen toegepast voor de overdracht van leer- en begeleidingsgegevens.
- Aanvullend op het aantal leerlingen per klas heeft de school ook de zorgzwaarte per groep in beeld.
- School hanteert de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, signaleert in de Verwijsindex (SISA) en heeft een sociaal veiligheidsplan dat pesten tegengaat en zorgt voor sociale, fysieke en mentale veiligheid van de leerlingen. De school handelt hiernaar.
- De school heeft kennis en kunde op het gebied van afwijking onderwijstijd Variawet en symbioseregeling.

3. Basisondersteuning; ondersteuningsthema's

De ondersteuning die elke school binnen RiBA kan bieden als onderdeel van de basisondersteuning, is samengevat in thema's. In de landelijke norm basisondersteuning zijn enkele algemene uitgangspunten omschreven die terugkomen bij alle ondersteuningsthema's. Aanvullend op de beleidspunten hierboven gaat het om aandachtspunten voor de uitvoering.

- School en schoolbestuur hebben kennis van actuele wetgeving en protocollen, geldende afspraken binnen RiBA en handelen hier ook naar.
- Signaleren: leerkrachten zijn (met behulp van collega's) in staat (vroege) signalen te herkennen waarbij sprake is van een voorsprong, achterstand of afwijking in de ontwikkeling van een leerling op de verschillende thema's.
- Formuleren aanpak: leerkrachten zijn in staat signalen bespreekbaar te maken met de juiste collega's en/of samenwerkende partners om tot een passende aanpak te komen en dit toe te passen. Het ondersteuningsaanbod wordt op groeps- en klasniveau aangepakt, met aandacht voor de individuele ondersteuningsbehoefte van leerlingen.

Ondersteuningsthema's
Omgaan met verschillen in:

- lees- en spellingontwikkeling, waaronder toepassing van het dyslexie protocol
- ontwikkeling van mondelinge taal
- rekenontwikkeling, waaronder toepassing van het dyscalculieprotocol
- cognitieve eigenschappen tussen leerlingen, waaronder meer- en hoogbegaafdheid;
- gedrag / sociaal emotionele ontwikkeling / executieve functieontwikkeling
- fysieke ontwikkeling, praktische zelfredzaamheid, belastbaarheid. Toepassing protocol medisch handelen

Van scholen wordt verwacht dat zij bij ondersteuningsbehoeftes op deze thema's preventieve interventies en een licht ondersteuningsaanbod kunnen vormgeven.
Hieronder wordt ieder ondersteuningsthema kort toegelicht, inclusief wat niet onder de basisondersteuning valt. Een uitgebreide toelichting staat in de checklist SOP.

Lees- en spellingontwikkeling, waaronder toepassing van het dyslexie protocol

- School hanteert een passende werkwijze voor verschillen in lees- en spellingontwikkeling en diagnostiek van Ernstige Dyslexie (ED).
- De school is in staat om een leerlingdossier op te bouwen dat bruikbaar is als onderbouwing voor diagnostiek en behandeling van Ernstige Dyslexie (ED).
- De school is in staat ouders te adviseren over passende jeugdhulpaanbieders die onderzoek en behandeling van ED (ondersteuningsniveau 4) bieden. De school stemt af met ouders en deze externe ondersteuners om zo optimaal mogelijk leereffect te kunnen realiseren.

N.B. Wat valt niet onder de basisondersteuning?

- Diagnostiek en behandeling van Ernstige Dyslexie (ED) valt niet onder de basisondersteuning. De ondersteuning hiervoor (niveau 4) wordt na diagnose ingezet door een specialistische zorgaanbieder en bekostigd door de gemeente.
- Specialistische dyslexiebehandeling door een particuliere organisatie voor leerlingen zonder de diagnose ED valt niet onder de basisondersteuning.
- Langdurige individuele ondersteuning voor leerlingen met Ernstige Dyslexie (ED) die niet genoeg geholpen zijn met basisondersteuning en de behandeling van dyslexie. Deze leerlingen hebben langdurig een individueel, op maat gemaakt traject nodig om op school te kunnen functioneren.

Ontwikkeling van mondelinge taal

- De school is in staat ouders te verwijzen naar de juiste partijen voor een eventuele diagnose en behandeling van een taalontwikkelingsstoornis.
- Leerkrachten werken indien nodig samen met Auris en zijn in staat om de adviezen van Auris te implementeren in de klas.
- Leerkrachten zijn in staat om taal gedifferentieerd aan te bieden zodat (ook) leerlingen met een taalachterstand optimaal hiervan kunnen profiteren.
- School treft voorzieningen om te communiceren met anderstalige ouders
- Schoolbesturen kunnen ervoor kiezen schakelklas voorzieningen te creëren en in stand te houden.

N.B. Wat valt niet onder de basisondersteuning?

- Een ondersteuningsarrangement van Auris op de huidige school.
- Een onderwijsarrangement waarbij (tijdelijk) sprake is van plaatsing bij Auris.
- Logopedische ondersteuning ter bevordering van de taalontwikkeling valt onder het basisaanbod van de zorgverzekeraar

Rekenontwikkeling, waaronder toepassing van het dyscalculieprotocol

- De school heeft kennis van en werkt volgens het Protocol Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD).
- De school is in staat om gerichte aanpassingen te doen in het aanbod, betreffende werkwijze, toetsen en/of materialen.

N.B. Wat valt niet onder de basisondersteuning?

- Het ondersteunen van leerlingen in fase rood van het protocol ERWD valt niet onder de basisondersteuning. Tot op heden behoort fase rood, behandeling ERWD, ook niet tot vergoede zorg vanuit de gemeente of zorgverzekeraar.

Cognitieve ontwikkeling, waaronder meer- en hoogbegaafdheid

- De school heeft kennis van divergent differentiëren en past dit ook toe
- Leerkrachten zijn in staat om te werken met individuele leerlijnen van leerlingen en streven naar differentiatie van de lesstof op minimaal 3 niveaus.
- De school past het lesaanbod aan om het ontwikkelingspotentieel van leerlingen te stimuleren, afgestemd op hun niveau en tempo. Ook de sociale en emotionele ontwikkeling krijgt aandacht.
- De school is in staat om goed in te kunnen schatten en te onderbouwen of compacten en verrijken en/of versnellen (een klas overslaan) past bij de leerling en past dit toe.
- Schoolbesturen kunnen ervoor kiezen een onderwijsvoorziening voor meer- of hoogbegaafde leerlingen te creëren en in stand te houden.

N.B. Wat valt niet onder de basisondersteuning?

- Onderwijs aan en begeleiding van leerlingen die naast een benedengemiddelde intelligentie tevens zeer intensieve ondersteuningsvragen op het gebied van gedrag of sociaal-emotionele ontwikkeling hebben.
- Het aanpassen van een individuele leerlijn gebeurt door een ib'er, met ondersteuning van een medewerker van RiBA, als onderdeel van de extra ondersteuning.
- Onderwijs aan en begeleiding van leerlingen met een zeer moeilijk lerend cognitief profiel valt niet onder de basisondersteuning.
- Dit geldt ook voor leerlingen met het syndroom van Down. We streven ernaar dat scholen dit met behulp van extra ondersteuning realiseren. Scholen worden expliciet aangemoedigd om zich hierin te ontwikkelen, zodanig dat dit in de nabije toekomst wél onderdeel van de basisondersteuning kan worden.
- 'Dubbel bijzondere' leerlingen[1] vallen niet onder de basisondersteuning. Dit betreffen leerlingen bij wie een (zeer) hoge intelligentie samenvalt met bijkomende problematiek, ernstige belemmeringen in sociaal-emotionele ontwikkeling of een formele DSM-classificatie (bv. ADHD, ASS).
- Het aanbieden van voltijds hoogbegaafdheidsonderwijs.

[1] Voor het definiëren van 'dubbel bijzonder' gaan we uit van de typering in het model van Bets en Neihart: "*De dubbel bijzondere leerling heeft kenmerken van leer- en/of gedragsproblemen, werkt inconsistent, presteert gemiddeld of minder (mogelijk als gevolg van een onderliggend leerprobleem), verstoort en reageert af.*"

Gedrag / sociaal emotionele ontwikkeling / ontwikkeling executieve functies

- Binnen de school is sprake van een positieve grondhouding om leerlingen met extra onderwijs- of ontwikkelingsbehoeften te ondersteunen.
- Leerkrachten realiseren een voorspelbare en overzichtelijke leeromgeving met aandacht voor adequaat klassenmanagement, heldere (gedrags)regels en goed voorbeeldgedrag
- De school maakt gebruik van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem om de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen (waaronder ontwikkeling in de executieve functies) te volgen.

N.B. Wat valt niet onder de basisondersteuning?

- Zware sociaal-emotionele problemen, die de leerling belemmeren om in een reguliere klas te functioneren.
- Indien de benodigde intensiteit en specialiteit van de begeleiding het basisaanbod van de school overstijgt.
- Leerlingen die (tijdelijk) een gevaar voor zichzelf, klasgenoten en/of personeel vormen.

Fysieke ontwikkeling, praktische zelfredzaamheid, belastbaarheid. Toepassing protocol medisch handelen

- De school is bekend met het stroomschema zorg op school (steunpunt passend onderwijs) en kan dit toepassen bij het organiseren van passende ondersteuning voor leerlingen.
- Elke school maakt, indien van toepassing, gebruik van de landelijk netwerken Ziezon en LWOE en in het geval van een chronisch zieke leerling of een leerling die in het ziekenhuis is opgenomen een consulent OZL voor advies over aanpassingen van het onderwijs op de situatie.
- De school is in staat om een langdurig zieke leerling op een alternatieve wijze te betrekken bij de dagelijkse didactische, pedagogische en sociale onderwijspraktijk (bv. met Klasgenoot/KlasseContact). Uitgangspunt is dat er voor de leerling ondanks de ziekte sprake blijft van een doorgaande (leer)lijn op sociaal en onderwijskundig gebied.
- De school is (rolstoel) toegankelijk voor leerlingen met een lichamelijke of motorische beperking en er is aangepast sanitair aanwezig[2].

N.B. Wat valt niet onder de basisondersteuning?

- Medische handelingen die vragen om een BIG-registratie (voorbehouden handelingen) vallen niet onder de basisondersteuning. Als de school in staat is een/enkele van deze handelingen uit te voeren (als een BIG-geregistreerde professional een leerkracht hiertoe bekwaam acht), neemt zij dit op in het protocol medisch handelen. Uitvoeren van voorbehouden handelingen vereist altijd toestemming van de ouders.
- (Fysieke) aanpassingen voor leerlingen met een visuele (cluster 1) of auditieve/communicatieve beperking (cluster 2) vallen niet onder de basisondersteuning. Deze aanpassingen worden in principe gerealiseerd in samenspraak met (ambulant begeleiders van) cluster 1 (Bartimeus, Visio) en cluster 2 (Kentalis, Auris).

[2] De enige uitzondering op deze verplichting betreft situaties waarin het **bestaande** schoolgebouw dusdanige beperkingen kent in ruimte of constructie dat deze functionaliteiten simpelweg niet (veilig) te realiseren zijn.

Extra ondersteuning RiBA
Sommige leerlingen hebben meer nodig. Hun ondersteuningsbehoefte(n) overstijgen de basisondersteuning. Leerlingen met een extra ondersteuningsvraag hebben die ondersteuning nodig vanwege bijvoorbeeld een lichamelijke- of verstandelijke beperking, een chronische ziekte, een gedragsprobleem of een leerstoornis. Voor deze kinderen wordt een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) geschreven waarin de school in samenwerking met de leerling en zijn ouders en vanuit hoge verwachtingen een passend aanbod omschrijft en evalueert.

De school beschrijft per aandachtsgebied in het SOP welke schoolspecifieke optie (s) voor extra ondersteuning en welke middelen (geld en expertise) de school ter beschikking heeft.
Daarbij is er ruimte om het toekomstig aanbod te beschrijven.

Aandachtsgebieden:
- Aandachtsgebied taal en rekenen
- Aandachtsgebied sociaal-emotioneel
- Aandachtsgebied gedrag, werkhouding en taakaanpak
- Aandachtsgebied motorische en lichamelijke ontwikkeling
- Aandachtsgebied medisch handelen en persoonlijke verzorging

Welke specialisten binnen een school(bestuur) aanwezig zijn, plus het aantal dagdelen per week:
- dyslexiespecialist
- ergotherapeut
- fysiotherapeut
- gedragsspecialist
- intern begeleider
- logopedist
- orthopedagoog
- pedagogisch educatief professional
- rekenspecialist
- remedial teacher
- specialist meer- en hoogbegaafdheid
- taalspecialist
- anders, namelijk:

Ook kan de school aangeven welke externe expertise ingezet kan worden.